

चूलः Hair. -ला 1 An upper room. -2 A crest. -3 The crest of a comet; cf. चूडा.

चूलिकम् A cake of flour fried with ghee.

चूलिन a. Having a crest.

चूलिका [चूल् समुच्चये षुल् प्रषोदीर्घः] 1 The crest or comb of a cock. -2 The root of an elephant's ear. Mātāṅga. L. 6. 9. -3 (In dramas) The hinting or indication of the occurrence of any event by characters behind the stage; अन्तर्जवनिकासंस्थैः सूचनार्थस्य चूलिका S. D. 310; e. g. in the beginning of the 4th Act of Mv. -4 The crest (?) of a bow; प्रथमं चापमारोप्य चूलिकां बन्धयेत्ततः। स्थानकं तु ततः कृत्वा बाणोपरि करं न्यसेत्॥ Dhanur. 118.

चूष 1 P. (चूषति, चूषित) To drink, suck up or out.

चूषा 1 A leathern girth (for an elephant). -2 Sucking. -3 A girdle.

चूष्यम् [चूष कर्मणि ष्यत्] Any article of food to be sucked.

चोष 1 Sucking. -2 Inflammation (in medicine). -3 Drying up.

चोषणम् Sucking, suction.

चोष्यम् = चूष्य q. v.

चृत् I. 6 P. (चृतति) 1 To hurt, kill. -2 To tie, bind or connect together. -II. 1. P., 10 P. (चर्तति, चर्तयति) To light, kindle.

चेकितानः 1 An epithet of Śiva. -2 N. of a Yādava prince, who fought on the side of the Pāṇḍavas in the great war. -a. One who sees; यं चेकितानमनु चित्तय उच्चकन्ति Bhāg. 6. 16. 48.

चेटः (डः) [चिट् अच्, वा टस्य डः] A servant; एतत्तस्य मुखाच्छुत्वा राजचेटस्य दुर्मनाः Ks. 6. 127.

चेटकः 1 A servant, slave; any one who does a set task. -2 A paramour.

चेटि (डि) का, **चेटिः** (टी) (डी) f. A female slave or servant.

चेद् ind. If, provided that, although (never used at the beginning of a sentence); अयि रोषमुरीकरोषि नो चेत् किमपि त्वां प्रति वारिधे वदामः Bv. 1. 44; Ku. 4. 9; इति चेद् -न 'if it be urged that(we reply) not so' (frequently used in controversial works); सन्निधानमात्रेण राजप्रभृतीनां दृष्टं कर्तृत्वमिति चेन्न S. B; अथ चेद् but if.

चेदिः m. (pl.) N. of a country; तदीशितारं चेदीनां भवांस्तमवमंस्त मा Śi. 2. 95, 63. -Comp. -पतिः, -भूभृत् m., -राज m., -राजः N. of Śiśupāla, son of Damaghōṣa and king of the Chedis; Śi. 2. 96; see शिशुपाल.

चेदिक m. (pl.) The Chedis; शौलिकविदभैवत्साम्प्रचेदिका-चौर्ध्वकण्ठाश्च Bri. S. 14. 8.

चेरिका 1 A village, town. -2 A suburb town inhabited by weavers; तदेव चेरिका प्रोक्ता नागरी तन्नुवायभूः Kāmikāgama 20. 15. 16; also Māna. 10. 85-88.

चेल् 1 P. (चेलति) 1 To go, move. -2 To shake, be disturbed, tremble.

चेल्म 1 A garment; कुसुम्भाह्वं चारु चेलं वसाना Jagamātha. -2 (At the end of comp.) Bad, wicked, vile; भार्याचेल्म 'a bad wife.' -Comp. -आशकः a moth. -कोपम् ind. So as to wet the clothes (rain) P. III. 4. 33. -गङ्गा N. of a river near Gokarna. -चीरा a piece torn off from a garment; विपन्नं गल्मुद्ध्य दृढया चेलचीरया Rāj. T. 4. 574. -निर्णेजकः, -प्रक्षालकः a washerman; श्वर्ता शौण्डिकानां च चेलनिर्णेजकस्य च Ms. 4. 216.

चेलिका 1 A bodice. -2 Silk-cloth.

चेलुकः A Buddhist novice.

चेल्ल 1. P. (चेल्लति) To go or move. -2 To shake, tremble.

चेष्ट 1 Ā. (चेष्टते, चेष्टित) 1 To move about, stir, be active, show signs of life; यदा स देवो जागर्ति तदेदं चेष्टते जगत् Ms. 1. 52; Māl. 8. 8; Ś. 6. 27. -2 To make effort, endeavour, exert oneself, struggle. -3 To perform, do (anything). -4 To frequent. -5 To behave, act. With वि 1 to stir, move, be in motion, move about. -2 to act, behave.

चेष्टम् 1 Moving the limbs, gesture; -2 Acting.

चेष्टक a. [चेष्ट-णुल्] Making efforts. -कः A particular mode of sexual enjoyment or coitus.

चेष्टनम् 1 Motion. -2 Effort, exertion. -3 Performing, doing.

चेष्टा [चेष्ट-अच्] 1 Motion, movement; संरुद्धचेष्टस्य R. 2. 43; किमस्माकं स्वामिचेष्टानिरूपणेन H. 3; Māl. 5. 7. -2 Gesture, action; चेष्टया भाषणेन च नेत्रवक्त्रविकारैश्च लक्ष्यतेऽन्तर्गतं मनः Ms. 8. 26. -3 Effort, exertion. -4 Behaviour Pt. 1. 150. -5 Action, deed, performing. -नाशः destruction of the world. -निरूपणम् observing a person's movements.

चेष्टित p. p. [चेष्ट-कर्तरि क्त] Moved, stirred &c. -तम् 1 Motion, gesture, act. -2 Doing, action, behaviour; कपोलपाटलादेशे बभूव रघुचेष्टितम् R. 4. 68; तत्तत्कामस्य चेष्टितम् Ms. 2. 4 doing or work.

चैतन्यम् [चेतनस्य भावः ष्यञ्] 1 Spirit, life, intelligence, vitality, sensation. -2 Soul, spirit, mind; U. 1. 36. -3 Consciousness, feeling, sensation, sense; U. 1. 48. -4 (In Vedānta phil.) The Supreme Spirit considered as the essence of all being and source of all sensation. -Comp. -भैरवी f. N. of a Rāginī. -न्यः N. of a modern reformer of the Vaiṣṇava faith.

चैतसिक a. Relating to the mind,